

τήν γλωσσικήν ενότητα καὶ ἀκρίβειαν ἐν τῷ τυπικῷ καὶ τῇ συντάξει, στοιχεῖα ἀπαραίτητα δι' ἐν φιλολογικὸν καὶ ἱστορικὸν σύγγραμμα.

Παραθέτομεν ἐνδεικτικῶς διορθωτέα τινά, ὀλίγα μόνον.

Σελὶς 5 στ. 5 γραπτέον τῶν γνωστῶν βρικόλακων, σελ. 12 σημ. 3 στ. 7 γραπτέον *δαισιδαίμονες*, σελ. 17 στ. 7 ἀντὶ 24 γρ. 49, σελ. 27 στ. 6-7 ἀντὶ *τα της εμφανισῆς τους γρ. τὰ τῆς ἐμφάνισῆς τους*, ἄν, ἐννοεῖται κρίνεται ἀπαραίτητον νὰ διατηρηθῆ ἡ τοιαύτη ἀνάμικτος γραμματικὴ καὶ σύνταξις. Σελ. 28 στ. 14 ἀντὶ *επισπεύθη γρ. ἐπιστεύθη*, σελ. 28 σημ. 111 στ. 2 γρ. Valachie, σελ. 29 στ. 28 γρ. *κατ'ὄρθωσε*, σελ. 31 σημ. 124 στ. 3 (καὶ ἀλλαχοῦ) γρ. *Κουτρούμπα*, σελ. 49 σημ. 228 στ. 2 γρ. *générale*, στ. 3 γρ. *Grèce ancienne*.

Γενικῶς τὸ θέμα ἐξετάζεται διεξοδικῶς, ἢ βιβλιογραφικὴ ἐνημέρωσις εἶναι ἐπαρκής, ἢ ἔρευνα τῶν προφορικῶν καὶ τῶν γραπτῶν παραδόσεων συστηματικῇ. Θὰ ἀνεμένετο ἐπιμελεστέρα διερεύνησις τῶν πηγῶν, ἀκριβέστερος ἔλεγχος τῶν παραπομπῶν, ὡς καὶ μεγαλειτέρα προσοχὴ εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ ἔργου, μάλιστα δὲ εἰς τὴν γλωσσικὴν μορφήν, ἢ σαφήνεια καὶ ἡ ὀρθότης τῆς ὁποίας εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τὴν ἀξιολόγησιν τοῦ περιεχομένου, διὰ τοῦ ὁποίου οὐχ ἦττον ρίπτεται ἱκανὸν φῶς εἰς τὸ ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ σκοτεινὸν τοῦτο θέμα.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΖΑΓΑΝΙΑΡΗΣ

George Papademetriou, Ed., *Photian Studies*, Holy Cross Orthodox Press, Brookline, Massachusetts 1989, σ. 80.

Πρόκειται διὰ ἀξιοπρόσεκτον ἔκδοσιν τῆς Ἑλληνορθόδοξου Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τῆς Ἀμερικῆς, ἢ ὁποία περιλαμβάνει συντόμους μὲν, ἀλλὰ μεστὰς μελέτας, περὶ τοῦ ἁγίου Φωτίου, Πατριάρχου Κων/πόλεως.

Ἡ ἡμέρα τῆς ἑορτῆς του (6 Φεβρουαρίου) παρέχει τὴν εὐκαιρίαν τῆς προβολῆς τοῦ πολυπλεύρου ἔργου τῆς μεγάλης αὐτῆς προσωπικότητος μὲ διαλέξεις, ποὺ διαφωτίζουν τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν δρᾶσιν τοῦ ἁγίου Φωτίου. Παρόμοιαι ἐκδηλώσεις γίνονται καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας (μονὴν Πεντέλης) μὲ πρωτοβουλίαν τῆς ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς. Ὁ Μέγας Φῶτιος, τοῦ ὁποίου τὸ ἔργον καὶ αἱ πρωτοβουλία εἶχον παρεξηγηθῆ παλαιότερον ἀπὸ προκατελημμένους ξένους ἱστορικούς, ἔχει τοποθετηθῆ εἰς τὸν σωστὸν του βᾶθρον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον διαλάμπει, διδάσκει καὶ παραδειγματίζει ἐπιστήμονας, ἐκκλ. ἡγέτας καὶ ἐργάτας τοῦ Εὐαγγελίου.

Τὸ μετὰ χεῖρας βιβλίον παρουσιάζει μερικὰς ἀπὸ τὰς διαλέξεις αὐτὰς (καθιερώθησαν τὸ 1982), αἱ ὁποῖαι, ἐξετάζουσαι ἀπὸ διαφορετικὸν πρῖσμα τὴν πολυεδρικὴν προσωπικότητα τοῦ Φωτίου, προωθοῦν τὰς περὶ αὐτὸν σπουδὰς καὶ δίδουν ἀφορμὴν πρὸς ἐξέτασιν καὶ ἔρευναν ἀμφιλεγόμενων θεμάτων.

Μετὰ σύντομον εἰσαγωγὴν τοῦ ἐκδότου Π. Γεωργίου Παπαδημητρίου, ἀκολουθοῦν αἱ ἐξῆς μελέται: 1) Παν. Χρήστου, Ὁ ἅγιος Φῶτιος ὡς διασωστῆς βιβλιῶν. 2) Π. Στυλ. Χάρακα, Ὁ λόγος, τὸ βιβλίον, ἢ βιβλιοθήκη. 3) Γεωργ. Μπεμπῆ, Ὁ ἅγιος Φῶτιος ὡς ὀρθόδοξος θεολόγος καὶ ἐπιστήμων. 4) Κων. Καβαρνοῦ, Ὁ ἅγιος Φῶτιος ὁ Μέγας ὡς φιλόσοφος. 5) Ἐμμ. Μικρογιαννάκη, Ὁ ἅγιος Φῶτιος ὡς ἱστορικός. 6) Μητροπολίτου Αἰμιλιανοῦ Τιμιάδου, Ὁ ἅγιος Φῶτιος διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῆς Παιδείας καὶ 7) π. Γεωργ. Γκρέγκορ, Ὁ Πατριάρχης Φῶτιος: συγγραφεὺς, ρήτωρ, ἀνθρωπιστής.

Εἶναι ἐμφανὲς ὅτι καὶ μόνον οἱ τίτλοι τῶν διαλέξεων αὐτῶν προδίδουν τὸ

πλούσιον περιεχόμενον τοῦ βιβλίου. Εἰς αὐτὸ ὁ ἀναγνώστης θὰ χαρῆ τὸ ἀδαπάνητον μεταλλεῖον ποῦ ἔφευγεν εἰς φῶς ἢ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, ἀλλὰ θὰ ἴδῃ καὶ νέας θέσεις καὶ ἐπόψεις (ὅπως π.χ. ἐκείνας τοῦ κ. Καβαρνοῦ διὰ τὸν ἀριστοτελισμὸν τοῦ Φωτίου) δι' αὐτὸν τὸν «αἰνιγματικὸν "Ἑλληνα» (Dvornik).

Συγχαίροντες τὸν ἐκδότην, τὸν Πρόεδρον καὶ τοὺς καθηγητὰς τῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, εὐχόμεθα ὅπως ὁ ἅγιος Φῶτιος, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα φέρει ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Σχολῆς, ἐμπνέη διδάσκοντας καὶ διδασκόμενους διὰ τὴν προβολὴν τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς παιδείας καὶ τὴν βίωσιν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως.

ΧΡ. ΓΚΟΤΣΗΣ

Platonic writings. Platonic readings. Edited by Charles Griswold, Jr. Routledge, New York - London 1988. Σελ. 321.

Essays in ancient Greek philosophy III. Edited by John Anton and Anthony Preus. State University of New York Press, Albany 1989. Σελ. 358.

Ἡ πλατωνικὴ βιβλιογραφία εἶναι ἀνεξάντλητος. Καθημερινῶς σχεδὸν καὶ νέαι μελέται ὑπὸ μορφήν βιβλίων, ἀρθρῶν καὶ βιβλιοκρισιῶν εἰς πάσης φύσεως περιοδικὰς ἐκδόσεις (φιλοσοφικὰς, φιλολογικὰς κ.ἄ.) ἐπιχειροῦν τὴν διασάφησιν καὶ ἐρμηνείαν τῶν προβλημάτων τὰ ὁποῖα τίθενται μεταξὺ τοῦ πλατωνικοῦ ἔργου. Αὐτὴν τὴν ἀνάγκην ἐξυπηρετοῦν καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν δύο τόμοι, ἀμφοτέροι ἐξ Ἀμερικανικῶν ἐκδοτικῶν οἴκων προερχόμενοι. Ὁ πρῶτος συγκεντρώνει ἐπὶ τὸ αὐτὸ μελέτας αἱ ὁποῖαι κυρίως ἐρευνοῦν τὸ φαινόμενον τοῦ πλατωνικοῦ διαλόγου: διατι ὁ Πλάτων ἔγραψε ὑπὸ διαλογικὴν μορφήν καὶ ποία ἢ συνέπεια τοῦ φαινομένου αὐτοῦ διὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ἔργου τοῦ Ἀθηναίου φιλοσόφου; Ὁ δεῦτερος τόμος συγκεντρώνει μελέτας ἀνακοινωθεῖσας ἀρχικῶς ἐνώπιον τῆς Ἀμερικανικῆς Ἑταιρείας πρὸς Μελέτην τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας (Society for Ancient Greek Philosophy) καὶ ἀφορώσας κυρίως εἰς τὴν τεχνικὴν τῆς λογικῆς ὑφῆς τοῦ πλατωνικοῦ κειμένου.

Ὁ πρῶτος τόμος χωρίζεται εἰς δύο μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον μὲν περιέχει αὐτοτελεῖς μελέτας, τὸ δεῦτερον δὲ μελέτας διατεθειμένας ἀντιλογικῶς κατὰ ζεύγη, δηλαδὴ ὡς θέσεις αἱ ὁποῖαι ἀμέσως ἐν συνεχείᾳ ἀνασκευάζονται μερικῶς ἢ ὀλικῶς ὑπὸ ἄλλων ἐρευνητῶν. Οἱ τίτλοι τῶν μελετῶν τοῦ πρώτου μέρους ἔχουν ὡς ἐξῆς: D. Clay, «Reading the *Republic*». — R. McKim, «Shame and truth in Plato's *Gorgias*». — A. Bowen, «On interpreting Plato». — J.-F. Mattei, «The theatre of myth in Plato». — R. Brumbaugh, «Digression and dialogue: The *Seventh Letter* and Plato's literary form». — K. Sayre, «Plato's dialogues in light of the *Seventh Letter*». — R. Desjardins, «Why dialogues? Plato's serious play». — J. Mittelstrass, «On Socratic dialogue». — C. Griswold, «Plato's metaphilosophy: Why Plato wrote dialogues».

Ἐκ τοῦ δευτέρου τόμου ἐπισημαίνομεν τὰς ἐξῆς μελέτας: D. Zeyl, «Socrates and hedonism: *Protagoras* 351b-358d». — G. Rudebusch, «Plato, hedonism and ethical Protagoreanism». — C. Hampton, «Plato's later analysis of pleasure». — J. Zembaty, «Socrates' perplexity in Plato's *Hippias Minor*». — E. West, «Socrates in the *Crito*: Patriot or friend?». — L. Gerson, «Plato on virtue, knowledge, and the unity of goodness». — E. Lee, «Plato's theory of social justice in *Republic* II-IV». —